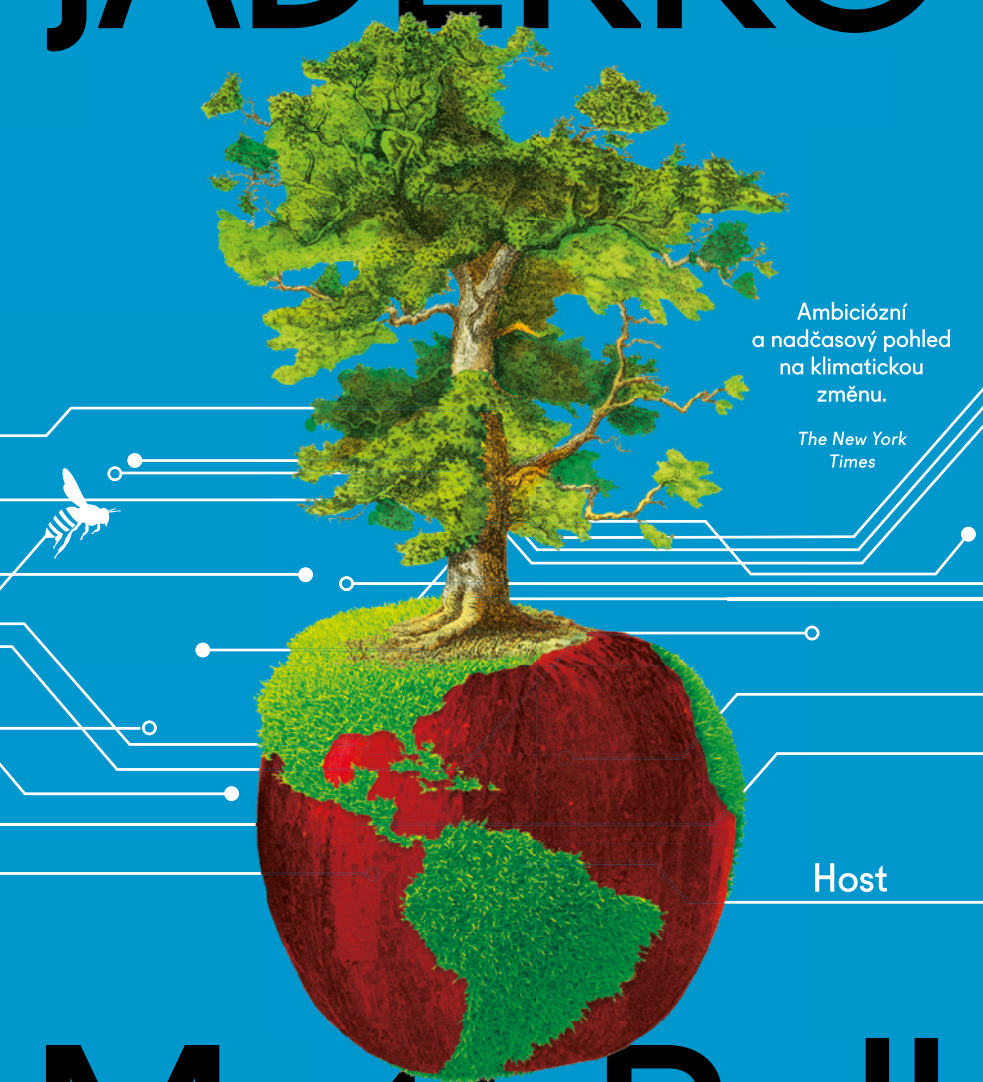

JADÉRKO

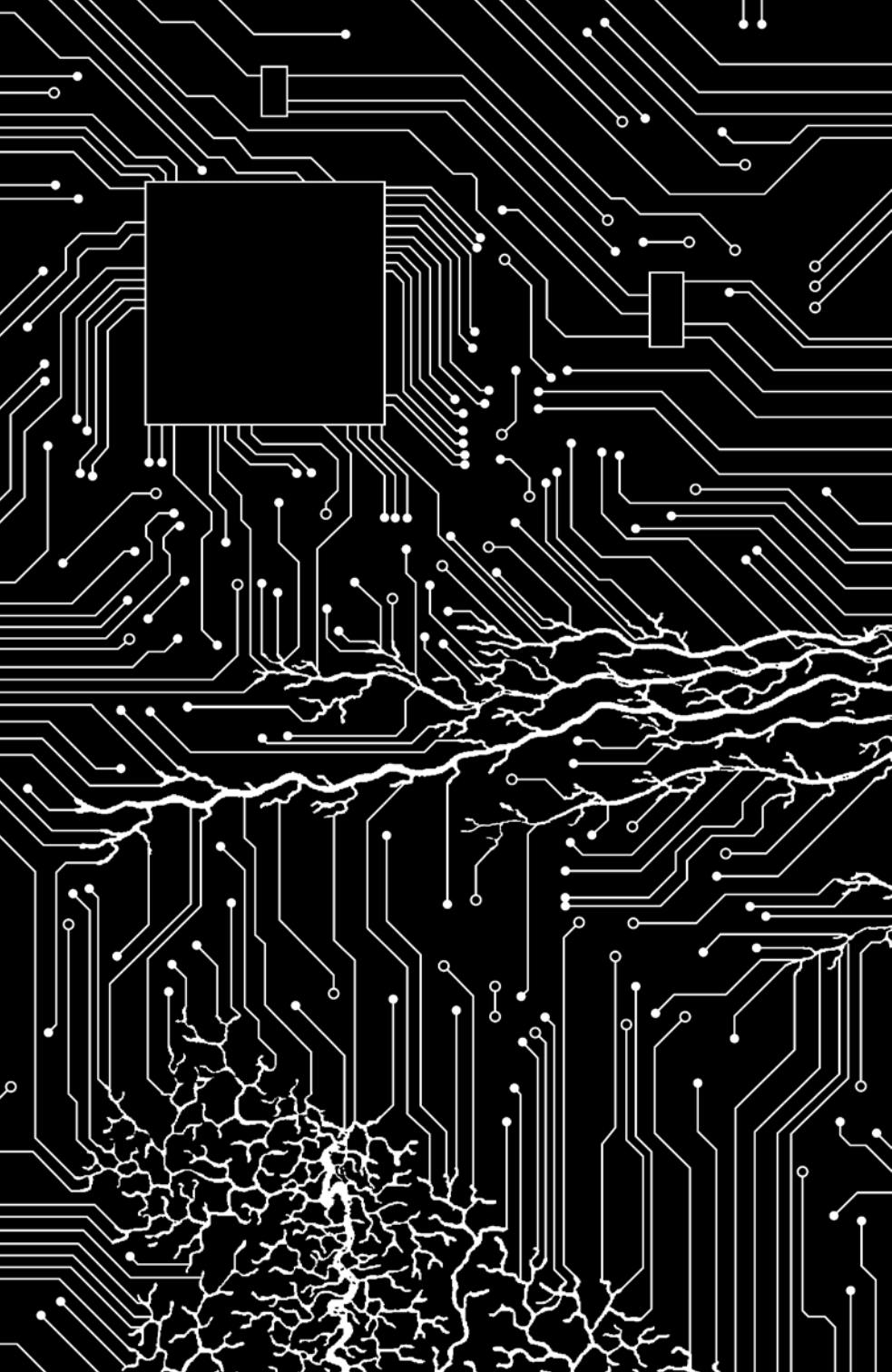

Ambiciózní
a nadčasový pohled
na klimatickou
změnu.

*The New York
Times*

Host

Matt Bell

JADÉRKŮ

Matt Bell

Přeložil Robert Tschorn

Brno 2023

Appleseed

Copyright © 2021 by Matthew Bell

All rights reserved

Cover design by Ploy Siripant

Cover images by ivan-96, bauhaus1000 /

Getty Images and by arbalet, Artistdesign29

and Studio Photo MH / Shutterstock.com

Translation © Robert Tschorn, 2023

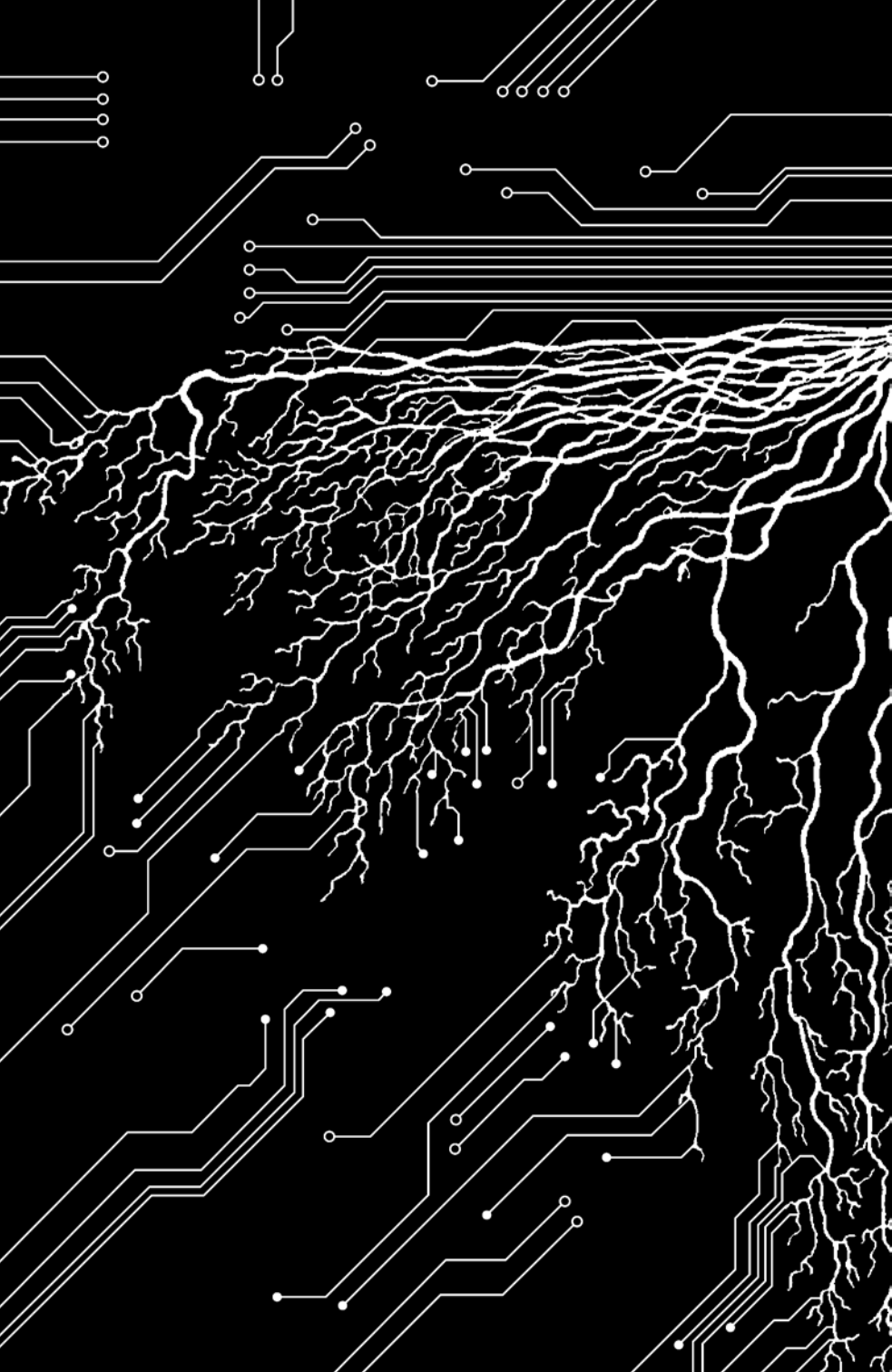
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2023 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1655-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-1656-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1657-5 (MobiPocket)

Jessice

Kde teď najít jistotu, že svět je stroj,
když v tolika ohledech připomíná strom?

Magdalena Tulli, *Sny a kameny*

Když jsem ke krajině světa přičetla rozměr
času, spatřila jsem, jak svoboda dala vyrůst
krásám i hrůzám z téže živé ratolesti.

Annie Dillardová, *Poutník u Tinker Creeku*

Člověka ovládá lačnost a výčitky,
a já spolykal, co jsem mohl.

Elise Blackwellová, *Hlad*

Faun mozolnatými spáry vybírá sladké šťavnaté pokrutiny, bohatství rozdrčených jádřinců a voskovitých slupek a rozmačkané dužiny, v mezeře mezi kamenem a kolem drtičky je dobře patrných tucet barev jablek. Nacpe prsty do žlabu — kdyby kolo sklouzlo, přijde o chlupatou ruku —, vyškubne hrst kaše a pustí ji na řídké plátno rozprostřené po podlaze. Poskakuje z kopyta na kopyto, na ohlazených prknech mu podkluzují, díky ostrým drápům doluje z kruhového žlabu zbytky rychleji. Co chvíli zvedne rohatou hlavu a nervózně mrkne po dveřích moštárny. Když natáhne uši, slyší zvenku hlas svého nevlastního bratra, jak dál smlouvá o semínka, která už dostal zdarma.

Faun spěchá, aby byl hotový, než bratr ztratí moštařovu pozornost. Jeho bratr má četné vlohy, ale sklon poutavě klábosit k nim nepatří. Každé jádérko, které vydobude z drtiče, je mokré, každé černé semínko je potažené kropenatou slupkou, hnědnoucí dužinou, vlákny jádřince — zdrojem vláhy a živin na dlouhou pouť. Místnost je plná vos opilých jablek, ale faun si nevšímá bzukotu ani palčivých pupenců po žihadlech na obou předloktích.

I když ho vosy sužují, nezlobí se na ně: Čím by měla vos být než vosou?

Faun hrabe a třídí, cpe jádérka do kožené mošny, div nepraskne, upěchuje drť, aby udělal místo dalším. Šťáva ze stlačených jablečných zbytků vyčiněnou kůží prosakuje; než bratři dojdou do Teritoria, smrad hniloby a sladký zápach kvašení se faunovi zažere hluboko do kožichu.

Za deset let sázečského života si faun ten přilnavý přesládlý pach zamiloval, vůni budoucnosti, kterou s bratrem budují, všech jejich budoucích sadů, vůni jeho nejvroucnější naděje, že mezi touto setbou čeká Strom, který hledá (ovšem i kdyby ho zasadil letos, musí vydržet ještě deset netrpělivých let, než Strom zatím schovaný v semínku vydá první zralé jablko a projeví se), a jako pokaždé, když se faun trýzní nadějí, může za to příslib nahnílé opilé vůně pokrutin, příslib něčeho víc než pouhých stromů, a ano, když zvedá další hrst drti k nosu a vdechuje kvas, cítí ji v něm, vysněnou budoucnost přesahující vůni, chuť i touhu, do níž faun jednou vstoupí a v níž zapomenut sám zapomene.

ČÁST PRVNÍ

Chapman

Země nezdolná

Chapman se probudí do chladu, tmy a tající předjitřní břechky, slyší štrachání svého bratra Nathaniela, který už vstal a věnuje se prskajícím zbytkům včerejšího táboráku, nadává a klepe se zachumlaný do své jediné deky; jeho opečovávání navzdory uhlíky pod popelem nežhnou, nasbírané dříví je mokré, na snídani ani pomyšlení. Chapman se vymotá z příkrývky a také vstane, zahuhlá na bratra dobré ráno a zadupe paznehty o zmrzlou zem, aby rozproudil krev zlenivělou spánkem. S prvním světlem rozbřesku se tiše odkrade z tábořiště a vyleze na poslední hřeben posledního pensylvánského průsmyku, odkud sleduje, jak noční déšť zeslabuje v ranní mlhu, obdivuje jemnou nahodilou melodii čisté vody crčící z větve na větev. Za chvíličku ho dojde i jeho svědomitý bratr, vleče oba vaky a náradí ke skalnímu výchozu, kde Chapman čeká, stíní si drápatou rukou zlaté oči a přehlíží hvozď, přes který dnes půjdou, ve stínech stromů ještě leží starý sníh, bahnité ledovcové kotle a nepravidelná jezírka dosud pokrývá jiskřivý led, celou tu vyčkávací krásu zezadu prozařuje rudý závoj východu, širý, dosud ne zcela prozkoumaný svět žhne úsvitem nového dne.

„Tady, bratře,“ začne Nathaniel, položí mozolnatou ruku na nahé hnědé rameno vyššího Chapmana a druhou mávne směrem k Teritoriu pod horami, „tady přijdeme k majetku.“ Ukazuje na první orientační body, které dnes mají minout, vytyčuje cestu z průsmyku úzkým pásem obdělávané půdy, branou do Teritoria Ohio, a dál do neobydlených a nezmapovaných lesnatých bažin vnitrozemí, za říční nivy a chráněné

rokle, kde sázeli školky loni, až k dalším neosídleným akrům, kde chtějí sázet letošní školky.

Nathaniel blaženě rozvádí své plány, Chapman odpovídá nacvičeným úsměvem, zpoza plných rtů mu vykukují ostré zuby. „Podívej, bratře,“ skočí mu do řeči a ukáže na skromné táborové ohně, jejichž světlo sotva proniká ranní mlhou, poblikávající plameny a kouř stoupající nad vzdálenými chráněnými údolíčky. „Letos je nás mnohem víc.“

Rok za rokem se ohně stěhují dál do kraje, každý z nich je vzdáleným znamením přítomnosti cizinců, kteří přišli rozšířit stopu člověka, přivést krajinu k jejímu pravému účelu, jak Chapmanovi vysvětluje Nathaniel: osadníci loví a líčí pasti a sbírají jedlé divoké plody, kácejí stromy a dobývají kameny, aby udělaly místo provizorním farmám a jednou městečkům, jiní ze stromů stácejí sirup a zavěšují cukrovarnické kotle nad žhavé uhlíky, někdy si krátí čas amatérským fidláním a vábivý hlas jejich nástrojů se nese i tou nejopuštěnější bezhvězdnou a bezměsíčnou nocí.

Bratři společně zvažují stále uvěřitelnější potenciál Teritoria, kde válka vyčistila divočinu a smlouva vyhnala divochy. Jako vždy na začátku jejich každoroční pouti Nathaniel Chapmanovi vypráví, jak pracovití muži zabraný kraj zkrotí, bezpočet rukou položí základ nové civilizace, každým rokem bude země připravená na příchod více lidí, až jednoho dne neobdělaná půda ustoupí tomu, co podle něj budou nejvýstavnější města s těmi nejvyššími domy a nejširšími bulváry, obydlená nekonečným procesím houževnatých osadníků, kteří až za obzor natáhnou lány zlaté pšenice skloněné ve větru a budou sklízet úrodné sady vysázené dvojicí prozíravých bratrů.

Chapman s Nathanielem a ti další, nahloučení u vzdálených táboráků, jsou jenom první příchozí, říká. „I kdyby naše snahy přišly vniveč,“ uzavírá, „jistě tu nejsme poslední.“

Nathaniel totéž opakuje už deset let, tytéž věty v tomtéž horském průsmyku na začátku každé výpravy. „Je čas jít,“ prohlásí Chapman, protože mu najednou došla trpělivost. Přes jedno rameno přehodí smotanou příkrývku a náradí, přes druhé koženou mošnu s jaderky. Ranní vzduch je chladný a vlhký, ale kůra jeho kůže hřeje tak, že ani v zimě nenosí košili nebo kabát, jen kalhoty uštířené nad nelidskými koleny. Vytřeše ze slabin zbytky nočního mrazu, tiše zaržá, narovná záda a drápy pohladí hladký povrch stočených rohů, napřed toho ulomeného, potom zdravého — pro štěstí. Nathaniel se zasměje a napodobí bratrovo pověřivé gesto: oře si vlastní bezrohé skráně, na nichž se teprve nedávno mezi hnědé vlasy vplížilo pár šedin.

„Sejdeme se u řeky,“ škádlí Nathaniel bratra a úkrokem sestoupí na úzkou pěšinu, která se vine dolů z průsmyku, „jestli mě doženeš.“ Vyrazí vpřed, aby si vybudoval náskok, ale výhoda mu nevydrží dlouho. Za chvíli se Chapman prožene kolem něj, řítí se přímo po srázu, kopyta mu nejistě kloužou po suti, jak nabírá rychlost, radost z běhu mu naplňuje celé tělo, srst se mu ježí, srdce buší radostnou námahou. Zrychluje s každým krokem, až se z něj vydere štekavý pokřik, zvuk natolik cizí tomuto Teritoriu i všem ostatním, že vyplaší všechny ptáky z hnízd a jejich černé siluety zaplní šedivé nebe. Křik ptáků se připojí k výskání fauna, který se konečně vrátil do divočiny.

Na tuto cestu z Pensylvánie se Chapman vypravuje už mnoho let, ale vzrušení z příchodu do Teritoria ho přesto po každé naplní nejvyšším úžasem. Dnešního rána utíká bez ohledu na bezpečí, žene ho radost, chlupaté nohy natahuje do skoku, paznehty hledá oporu na ostrých výčnělcích vratkých

balvanů, starých kořenech vystrčených nad černou hlínu a rozbředlý sních, na jiných překážkách málem zakopne a skutálí se dolů. Když seběhne na rovnější terén, ještě zrychlí, těch pár věcí, co má, mu rytmicky otlouká svalnatý trup a všude okolo houstne les. Tady na hranici představuje každý stín divočiny překážku pokroku, protože slunce má pod stromy jen málo síly. Chapman hledá cestu vpřed, drží se pěšiny vyšlapané domorodci nebo trapery nebo procesími jelenů, je sotva zřetelná, ale vede ho dál, překračuje vyschlá ramena sezonních potoků posetá krajkami pstružích koster, neznámou bystřinu oživenou tajícím sněhem. Narazí na houští prostopné jedině tak, že je krok za krokem proseká tomahavkem. Přeskakuje popadané duby a javory, přeskakuje lišejníkem porostlé kmeny, v nichž se mohou schovávat hadi, jediní tvorové, které nedovede vystát. Svým pohybem plaší veverky a čipmanky, kteří si hrají v zetlelém listí, lesní myši hladově přeskakující tající sních. V jednu chvíli se před ním vyrojí lišky, půltucet mládat peláší polehanou travou na louce druhdy nachové kypřejem a žluté zlatobýlem; ve vlhkém podrostu uvidí mezi stopami bahenních chřestýšů a výřimi vývržky hopkat za potravou první letošní ropuchy.

Všude hojnost, všude shánka a radost a lov a žal: v téhle nezrokrocené nádheře je každý akr pralesa říší jako sám svět.

Kamkoli se odtud Chapman vydá, tam na něj čeká nepojmenovaný potok nebo neprozkoumaný palouk, dosud nepopsaný horský hřeben, který ještě nikomu neukázal cestu. Nebo si to dřív myslel, protože se do této krajiny zbavené svých dřívějších obyvatel dostal pozdě. Dnes za nedotčeným lesem stejně často najde čerstvě zúrodněnou půdu, vypálené ostružiní, ledovcové balvany naskládané do provizorních zídek, tolik stromů pokácených na hrubé fošny a z nich stlučené chatrné domky, které drží pohromadě malta a tér a naděje.

Z nových staveb je Chapman nesvůj, ze starého osídlení ještě víc. Od nejranějšího dětství dovede neztratit zarostlou pěšinu vyšlapanou v lese, ale na cestě, kterou vyčistili muži s krumpáči, lopatami a mulami, nemůže vydržet. Po okraji farmy projde, ale má-li přejít přes oplocené políčko, osype se a pálí ho klouby.

Teprve když Nathaniel přišel s nápadem, že budou v pohraničí sázet sady, začal se Chapman přizpůsobovat. Školky jabloní vsazených mezi divočejší příbuzné jeho tělo smířily s myšlenkou domestikace, Nathanielovy prostokořenné stromky mu byly dost divoké, aby mezi nimi dokázal procházet, pokud ovšem vyrostly ze semínka a nebyly roubované.

V poledne už je u řeky, kterou hledal, slunce svítí na čistý bystrý proud, tání a jarní deště zvedly hladinu. Přidřepne na kopyta a pátrá v jiskřivé vodě po pstruzích, kteří sem připlavali proti proudu za hmyzem, nemůže se dočkat jejich radostného skákání a cákání, z kožichu si vybere klíště, drápy na prstech ho chytne za hlavičku, ne tak silně, aby je zabil, ale rozhodně dost, aby se pustilo. I když je polodivoký, mezi lesní tvory sám sebe nepočítá, ovšem co postihuje je, může postihnout i jeho. Tuhle bolestnou pravdu pochopil během prvního deštivého léta v Teritoriu, kdy chytil hnilobu kopyta a Nathaniel mu ji léčil, jak by léčil kozu: důkladně strouhal a potom nanášel smrduté bylinné masti.

Zatímco na Nathaniela čeká, zhoupne mošnu okolo nahého trupu a nechá ji viset nad kostnatými koleny. Odklopí chlopeň, i když ví, že by neměl — jádérka snadno vyschnou i v mokré dužině a rozdrcených slupkách —, vrazí dovnitř obličej a zhluboka vdechne kvas. Kolem jsou tisíce čerstvějších pachů, všechny vůně i jedy Teritoria, přísliby i provokace, ale Chapman má nejraději tu, kterou nosí křížem přes prsa, kterou ukrývá v mošně: ne svůdné aroma dozrálých jablek,

ne vůni nakousnutého plodu, která se v ústech mění v chuť, ale tuhle nahnile čpící naději, omamný příslib *toho, co přijde*.

Strom, Strom, Strom. Chuť a čich jsou skoro jeden smysl, i ve vzpomínce, i ve snu; Chapman si s tváří zabořenou do kožené mošny představuje vůni-chuť jablka ze Stromu, který je podle něj možné zasadit, vychovat, sklídit z něj jedno zářivé jablko. Jedno jablko stačí, aby mu změnilo život.

Nathaniel ať si přijde k majetku, když to dokáže. Chapman chce jen jedno jediné jablko.

Faun kýchne, frkne a otřese se. Vytáhne hlavu z vaku, obrátí pozornost zpátky ke světu jevů okolo něj, světlo už je jiné, stíny se za tu chvíli trochu posunuly, a během hodiny postoupí ještě víc, než po úzkém břehu s funěním dorazí Nathaniel.

„Bratře,“ začne Nathaniel, shodí břemeno z ramen a odhalí propocenou košili. Zaklekne na jedno koleno, lapá po dechu. „Tentokrát jsi na mě počkal.“

„Ano, bratře,“ oduší spokojeně Chapman, oba se už zubí, oba jsou rádi zpátky v Teritoriu, rádi, že tu jsou spolu. Nathaniel má nejpevnější krok v Teritoriu, rázný a jistý; přesně zná své místo, je oráč, rozsévač, muž pověřený vnést řád do chaosu divočiny — ale bez Chapmana by brzy zabloudil. Spolehlivé mapy Teritoria nejsou a bratři nemají kompas, spoléhají na Chapmanovu divočejší část, aby jim našel cestu. Jakmile odejdou od řeky, klekne si a přiblíží nos k mokré hlíně.

„Co je?“ zeptá se ho Nathaniel, ale Chapman na něj sykne.

„Tíše.“ Natáhne se na voňavou zem. Rozšířeným chrípím se zhluboka nadechne, do větření se mu pletou vlastní pachy: pot a špína, tabák, jablečná dužina, vítr uvězněný v kožichu z kůry a chlupů. Odmyslí si sebe sama a zkusí to znovu. Stezka je plná zrakových, sluchových a pachových stop: zdupané bláto a polámané větvičky, odkopnutá borová jehlice a naho-

díle pomníčky chlupatých výkalů a sovích vývržků, zvuk zobáků klovajících do semen, pach odpadu v rozkladu, který si odnášejí mravenci nebo brouci. Stezka jako putování v čase: umět přecíst znamení znamená vědět, jak to tu vypadalo před hodinami a dny. V hlíně je zapsáno všechno: kdy naposledy pršelo, kdy naposledy sněžilo, kdy tu stála voda a kdy ležely závěje, kdy nebem projel blesk, nebezpečná jiskra vykřísnutá nad troudem.

„Tudy,“ prohlásí Chapman a vede Nathaniela úzkými cestičkami v trávě vyšlapanými jeleny a losy, potom po trasách vlků a kojotů a rysů, které se bratři občas domnívají zbystřit na pozadí tmy položené mezi stromy. Po několika hodinách pochodu rozbijí první tábor s dobrým pocitem u srdce, že první přesun Teritoriem proběhl hladce; dnes i vždycky příště budou nocovat pod širým nebem, před povětřím neochráněni ani celtou. Vždy putují nalehko a pak vymýšlejí, jak si ještě odlehčit. Vaky semínek odložit nemohou, ale v divokém Teritoriu odhodí mnohé, co v Pensylvánii považovali za nepostradatelné, zbytnou přítěž nechají v troskách prostého tábořiště, poblíž černého kruhu na zemi, kde rozdělali oheň, v zacuchané trávě, kde spali na dekách brzy prošoupaných na osnovu.

S každým dnem cesty na západ jarní slunce víc hřeje, ale ve stínech pod stromy se sníh ještě často drží a vlhkost jim zatěžuje plíce chrchlavým kašlem, jímž Nathaniel trpí zabalený v dece, zato odolnějšího Chapmana příliš netrápí. I když loví a sbírají byliny a kořínky, často mají stejně málo jídla jako šatů, hubnou, neustálá přítomnost druhého je štte, každý tik a zlozvyk, hádají se a hašteří, ale zažívají i smích, zažívají i chvílky krásy pod velikými stromy. Polostín na lemu světla jejich ohně. Črčení včerejšího deště v korunách borovic a dubů. Štiplavý pach mokré prsti pod nohama. Vzdálené volání kojotů,

spokojené funění medvěda, kterého jejich průchod neruší u jídla; máloco zní lépe než zvonivé zurčení tekoucí vody kdesi vpředu — mohou si doplnit měchy.

Čas i míle ubíhají. Aby jim ubíhaly lépe, zpívají si, jejich hlasy v neotesané harmonii vytahují útržky kostelních zpěvů, přisprostlých lidovek. V noci se choulí u ohně, aby si prohřáli kosti, zapálí dýmky a hovoří o školkách, které budou sázet každý rok až navěky, o zralých sadech, k nimž se na podzim vrátí. „Věřím v příslib divočiny,“ říká Nathaniel, pohled upřený do plamenů, když jako každý večer opakuje svoje vlastní krédo. „Věřím, že odlehlé oblasti tohoto světa dluží, stejnou měrou zarostlé, hrozné a neprozkoumané, čekají jen na statečnost správných mužů. Věřím ve zkrocení divočiny, neboť každý nevyužitý kus půdy je zmarněná příležitost.“

Dobrá země, země nezdolná, kterou lze jedinečně vylepšit, učinit použitelnější, lépe uzpůsobenou křesťanskému osídlení. Země, která vydá své poklady pro dobro lidstva, k němuž Chapman aspoň zčásti přináleží.

Tato budoucnost ještě čeká na svou chvíli. V současnosti se musejí proplétat černým lesem, sázet školky, pomocí stromků zabírat půdu a jednou je rozprodat osadníkům, kteří jistě přijdou po nich. Každé ráno Chapman s Nathanielem svinou zarosené přikrývky, sbalí společný kotlík, Nathaniel nadává, že lesní vlhkost z oblečení nikdy nedostane, Chapman vede prochládlého bratra vpřed, jeho kopyta sledují cestičky jiných kopytnatců. Nathaniel se vypaří na lov, kdykoli se naskytne příležitost, naopak Chapman nikdy nejí maso zdejších zvířat. Z hladu ale strach nemá, ne ve štědrém Teritoriu plném zářivých hroznů lesních plodů, planého ovoce a divoké kukuřice, bledých hlíz ukrytých v úrodné hlíně.

Navzdory věčnému chladu ve stínu větroví prokmitne občas jasný sluneční paprsek mezerou, kde spadl strom pod

tíhou zimního sněhu nebo po tvrdém úderu jarního blesku. Po týdnech na cestě bratři stojí v jednom takovém sloupu světla a přátelsky se plácají po zádech, člověk a poločlověk spojení svou poutí a osudem, který si podle Nathaniela mají zasloužit.

„Já věřím, bratře,“ řeční Nathaniel, líce červené teplem slunce, „že my dva přivedeme tenhle kraj k jeho pravému účelu, že víš nejlépe, co tu může růst, která půda přijme naše semínka a dá jim vzkvétat.“

V tom má pravdu: ať je Chapman cokoli, v tomhle je jeho divokost požehnáním, jeho tělo fauna živoucím proutkem na hledání dobré hlíny. Pod jeho vedením bratři brzy dojdou do ostrého zákrutu v pomačkaném ohbí řeky, na úrodné půdě výběžku stojí vysoké stromy, některé zdravé a při síle, jiné nedávno sežehnuté bleskem, takže je bude snazší odklidit.

„Tady,“ prohlásí Chapman, „zrovna tady,“ opakuje a ukazuje na rovný říční břeh, který se stáčí kolem nich.

„Dobře, bratře,“ souhlasí Nathaniel a mne si ruce. I když se pozemek musí vyčistit, není těžké si tu představit skromný domek, domov pro muže, jeho ženu a děti, kde budou moci něco pěstovat, něco chovat, dokonce si chytit rybu k večeři, hnědé lososy ve skoku přes schůdnou peřej, s tlamou lačnou háčku.

Chapman je výjimečný. On žádný domek nepostaví, zahradu neosází, je smířený s tím, že nebude mít ženu ani děti, ne takhle, jediný svého druhu, napůl divoký tvor a napůl člověk, v širém světě sám až na svého lidského bratra. *Později*, komentuje Nathaniel vlastní vyhlídky, odkládá plány na rodinu, dokud nevydělá na jabloních. Pro tuto chvíli existuje jen dnešek, dnes vysazuje školku, aby sem jednou mohl přijít někdo jiný a práci dokončit, udělat, co je třeba, aby byl kraj osídlen, jak si přeje Nathanielův Pán: aby šel k poctivému

životu rolníka a správce, k naprosté nadvládě příslibené všem
spravedlivým, kteří chtějí ku svému prospěchu využít každý
čtvereční palec téhle Bohem dané země.

John Země předurčená

John se bokem protáhne úzkou škvirou v utažské skále, košile drhne o hrubý povrch červeného kařonu se stěnami rozpálenými žárem pouštního slunce. Vynoří se z ní pokrytý prachem barvy rzi, prachem omletým žhoucím větry během desítek tisíc k zalknutí horkých dnů. Za škvirou na něj čeká kamenný prostor ze všech stran obklopený vysokými stěnami, komnata otevřená jen vzhůru vstříc slunci a větru, na zemi pokrytá stovkami vybělených kostí, nečekaně bělostných femurů, vyzábělých žeber a popraskaných lebek, všech kloubů a nosníků z bezpočtu polámaných koster svržených do téhle jámy. Kost v poušti může přežít věky, ale na kosti se sem John podívat nepřišel. Na stěnách červených skalních stěn dutiny jsou namalované stylizované postavy, dlouhé černé šmouhy dřevěným uhlím, někdejší barevné tuše vybledly stářím. Skoro všechny postavy jsou muži, každý jeden z nich přehnaný: muži v běhu, muži na lovu, muži při uctívání, vytáhlé ruce vztažené k nafouklému slunci, trupy přehnaně dlouhé, údy protažené, bez kloubů.

Obři ztracené země vzývají zmizelý svět.

John stanul mezi nimi, přišel za jejich ostatky. Prstem obtahuje černé linie petroglyfů nejasného, nepřeložitelného významu. Tohle by mohl být pták. Tohle liška. Tohle snad pravěký medvěd, nebezpečnější než nedávno vyhynulý grizzly. Bez ohledu na původní záměr se nakonec každý znak stává elegií, dokonce i tuš zadřená do bezvěké skály. John padne na kolena, až se kosti a kameny rozletí, a prohrábne

rukama prach. Chladivou špínou si na tvář namaže palčivě bílé pruhy, nabere do plic pach kostí a kamenů, přidá prastaré paroží; když je zvedá, vybělené kosti o sebe drkotají, sukovité klouby chřestí. Dotyk kostí na čele ho zaskočí, cítí je na kůži, začervená se studem nebo strachy nebo obojím.

Paroží odhodí, nechá je odrachotit do zapomnění na dně kaňonu. V nastalém tichu vstane, otře si dlaně o texasky a otočí se dokola, aby ještě jednou přehlédl malby i kosti; rozumem chápe, co vidí, ale citový prožitek mu jako vždy uniká. Možná je pozdě cítit, co podle něj jistě cítili ti, kteří tu konali své obřady: být součástí světa, ne proti němu, žít spolu s rostlinami a zvířaty, ne stranou od nich nebo nad nimi. Není pro něj snadné shodit ze sebe vlastní kulturu, upadající, a přece dosud všudypřítomnou civilizaci, navzdory všemu, co zmařila a promrhala, navzdory vědomí, co stála a ještě stát bude. Možná nikdy nedovede najít ve světě usebrání nebo domov, ne tak, jak by chtěl.

To možná nikdy. Ale co bude dělat dál, nemusí být pro něj. Třeba stačí snažit se, aby svět získal nazpátek sám sebe, dál z letité zkázy lidské chtivosti vysvobozovat, co půjde.

I přes zklamání v kaňonech John pokračuje ve své pouti. Nazítří ráno jede na sever do Wyomingu, přes Tetonské hory do někdejšího Yellowstoneu. U jižního vjezdu do parku vezme z korby pickupu pákové kleště a přeštípne řetězy na bráně. Svou přítomností se tu dopouští přečinu, který těžko dojde potrestání — budova správy parku má už deset let zatlučené okenice, ale u cesty přesto zůstaly bezdrátové solární čtečky, aby nahrály jeho osobní údaje a nahlásily neoprávněný vstup. Představovaly by reálné nebezpečí, kdyby John už dávno ne-

zneškodnil elektronický oblázek, který měl pohřbený v pravé ruce, kousek Earthtrustu, nevyhnutelnou součást těla skoro každého Američana.

Earthtrust. Když na Kalifornii konečně udeřilo katastrofální zemětřesení, právě Earthtrust protlačil posledním skutečným Kongresem ve Washingtonu zákon o nouzovém financování, uspěchané nařízení zabavující veškerou půdu na západ od Mississippi. Následně pomocí vyvlastňování a prezidentových mimořádných pravomocí vytvořil Západní obětovanou zónu, dlouho chystaný zábor, který jen čekal na vhodný otřes. Oslabená vláda na útěku do bezpečí v Syrakusách se zřekla poloviny země a za pár dolarů na akr ji prodala Earthtrustu.

„Doufali jsme, že tento den nikdy nepřijde. Slíbili jsme, že přijde-li, budeme připraveni,“ řekla tehdy ředitelka Earthtrustu Eury Mirovová a její široký úsměv zářil ze všech televizních obrazovek v zemi. „Jsme připraveni. Přinášíme záchranu.“ Za dva týdny se na Západní pobřeží nahrnuly neoznačené vojenské konvoje a letky nákladních dronů zachránit, koho mohly — ať chtěl, nebo nechtěl —, evakuovat oběti do přesídlovacích táborů nakvap rozbitých v Mohavské poušti a potom do Ohia, kde vznikala první Dobrovolnická zemědělská jednota; Oregon a Washington se odtrhly.

V té době byl v Ohio i John, s Earthtrustem, s Eury. Znali se od dětství, ale v prvních měsících hroucení státu ho neustále vyváděla z rovnováhy. Nedokázal pochopit, jak mohla Eury postupovat tak rychle, uskutečňovat plány, o kterých dosud nemluvili, s nelítostnou vojáckou přímočarostí, které si u ní dřív nevšiml. Když léta od prvních pochybností opustil její firmu, utekl do Obětované zóny s Cal a dalšími zběhy od Earthtrustu, kteří si všichni navzájem slíbili, že se jednou postaví na odpor. John nechtěl oplácet násilím násilím

jako Cal; chtěl prostě odčinit svůj podíl na tom, co se stalo, na tom, jaký svět pomohl vybudovat.

V Yellowstonu ještě před polednem dorazí do údolí Lamarovy řeky, jede hnědnoucí krajinou hor, které už neslibují ani náznak sněhové pokrývky, jen kaskády spálených stromů na úbočích. John zaparkuje pickup na úzkém hřebeni a pěšky sejde z neudržované silničky do údolí. Před třiceti lety ho sem dovezl otec, aby synovi vštípil posvátnou úctu k největší americké rezervaci, sdílel s ním pohled na zatím dost divoká stáda turů a wapiti a tlustorohých ovcí, naději, že za úsvitu zahlédnou vlky. Desetiletý John v hloučku turistů pozoroval poslední nedotčené stádo bizonů, bizonů od Lamarovy řeky, které člověk jako jediný nikdy nezkřížil s domácím dobytkem, aby byli krotší, přístupnější kontaktu s lidmi.

Někdejší krása údolí se proměnila ve strohost nerušenou pohybem, bezútešně silnou svou vyprázdněností. John vnímá přízračné skoroticho, narušované jen větrem šelestícím v suchých rostlinách, dole zurčící řekou. Na břehu na chvíli zavře oči a naslouchá spěšnému šepotu vody na ohlazených kamelech, zhluboka vdechuje unikavé vůně suché trávy a sporých bylin blízko u vody. Než je otevře, chce si vybavit ten dávný den, který s otcem strávil na podobném místě u Lamarovy řeky, a stovky bizonů na prérii naprosto lhostejných k přibývajícím vetřelcům. Dnes se vrátil najít nějakou známku té magie, kterou vnímal tehdy, tak odlišné od toho, co prožíval v polích na tátově farmě. Kdyby uviděl, že se sem, do přírody zbavené lidí jako celá Obětovaná zóna, vrátilo něco z někdejšího majestátu divočiny... Ale když zkoumá řadu stromů na protějším břehu, nespatří bizona, kterého tolik vyhlíží — z borovic nevzrušeně vykukuje úzký klín zvědavé vlčí tváře.

Poleká se. Ví, že nemá chodit blíž (vlk je sto metrů daleko na strmém protějším břehu), ale jemu to nedá. Je tak osamělý,

tolik ho za těch několik měsíců, kdy naposledy viděl Cal nebo kohokoli z těch, s nimiž odešel na západ, zničila samota. Teď mu osamělost přibarvuje každou prázdnou krajinu, každý bývalý domov hojnějšího života. Přebrodí řeku, hlasitě cáká, vlk už couvá za linii stromů. John se vydrápe na sráz, čvachtání v botách ho zpomaluje, ale už se vytahuje nahoru, větve suchých borovic pod jeho vahou praskají. Dochází mu dech i naděje. Žádný vlk tu nejspíš ani nebyl. Přání bylo zase otcem myšlenky a tenhle svět podobné myšlenky trestá.

Jenže vtom ho zase najde, dvacet metrů daleko: šedá srst, oči z oceli, zdravé tělo, žádné známky prašiviny nebo podvýživy.

Vlk jeho pohled snáší, opětuje. Pak začne v trávě očuchávat něco, co John napřed pořádně nevidí a potom od toho nemůže odtrhnout oči. Kolem vlka leží mrtvoly bizonů, bludné balvany v chundelatém kožichu.

John postupuje pomalu, má se na pozoru před vlkem a jeho pátravým čenicháním. Napočítá dvanáct obřích mršin, pak si všimne dalších, které mu zakrývala tráva: tady silné nohy zakončené nepoměrně drobným kopytem, tamhle zakrouceného rohu mezi stébly. Ve vysokém podrostu spatří znepokojivě veliké žluté oko, otevřené, vytřeštěné a krhavé; jen to vidí z mohutné hlavy, a pak ještě křivku jednoho ulomeného rohu, zbytek těla zůstává skryt. Oko je zakalené, civí do prázdna — a vtom se pohne, nepřičetně se zakoulí v široké, černě ochlupené tváři.

John v rozčilení vykřikne, vlk dál kráčí kousek od něj, nevyplaší se, jazyk mu volně visí mezi zuby. Dívá se, jak John maličkými krůčky přistupuje k bizonovi, a nemá žádný výraz, má masku všech divokých savců, tvář plnou jemných náznaků, které se John nenaučil číst, ale když se k bizonovi přiblíží příliš, vlk pisklavě vyštěkne, a znovu, tentokrát ostřeji.

Po druhém štěknutí se ozve i bizon a z jeho žalostného sténání Johnovi přeběhne mráz po zádech. Opatrně rozhrne trávu a odhalí nesmírnou hmotu raněného zvířete; bizon zasněně pošubává paznehty a pohupuje tělem v prašné hlíně, jak se marně snaží vstát. Je to poslední býček, osiřelý a osamocený, silná žebra se propisují napjatou kůží a slepenou srstí, široké plece tolik zakrněly, že neunesou těžkou lebku.

John k němu poklekne a položí dlaň na kostnaté čelo. Bizon popotáhne, zatlačí proti dotyku, nebo si to John aspoň myslí. Ne všechno je na světě kvůli němu a rozhodně ne tohle stádo připravené o budoucnost. Vlk vyčkává opodál, samotář bez smečky v údolí, kde kdysi triumfoval nejúspěšnější reintrodukční program v zemi. Nepochopitelně obchází mršiny, každého mrtvého bizona očuchá, čenichá a štouchá do něj, ale nekrmí se. Něco tu nehraje, říká si John: osamocený vlk by normálně takovou hostinou nepohrdl. Vstane, aby šelmu odehnal od býčka, ale vtom uslyší nezaměnitelný zvuk blížících se vrtulí.

Co nejrychleji utíká tam, odkud přišel, klouže po srázu, nohy má v mokrých botách nemotorné, prudce zahučí do řeky, na mělčině uklouzne, zakopává o volné kameny. Teprve když se prodere na protější břeh, odváží se ohlédnout. Přes hřeben letí tucet dronů, těžkých nakládacích kvadroptér s podvěšenými jásavě žlutými klepety uspořádanými ve formaci okolo nákladního dronu velikého jako popelářský vůz. John by měl běžet dál, ale nad ostražitostí zvítězí zvědavost a povinnost. Obrátí se zpátky, vrací se přes řeku, leze nahoru a zastaví se mezi borovicemi na hraně vysokého břehu. Kravál z nebe je k neuvěření, tráva polehaná vichrem od vrtulí odhaluje další mršiny ležící na zemi vedle dodýchávajícího býčka a prazvláštně klidného vlka. Nakladače vyklesávají, navijáky spouštějí klepeta na vysokopevnostních lanech, zoub-

kované čelisti se zarývají do mrtvé váhy. Jednoho po druhém přesouvají bizony do otevřeného poklopu nákladního dronu, ten se s každým dalším úlovkem zhoupne a propadne, až poslední dron slétne k poslednímu přežívajícímu yellowstonskému bizonovi.

John jen silou vůle neodvrací zrak. Býček se vzpouzí ocelovému spáru, dlouze bučí, je to žalostný hrdelní nářek. Když opouští hnědou travu, s pozdě nalezenou silou kope nohama, paznehty marně tepe vzduch, dokud ho dron nesloží na hromadu mrtvol z jeho stáda.

John slyší vrzat zavírající se poklop, potom hučet vichr od rotorů dronů, které se vracejí do formace. Za chvíli je nebe prázdné, ani mráček neprobarví západ slunce. Hlas světa se zas omezí na kvílení horkého větru protahujícího osamělou prostorou údolí Lamarovy řeky a odírajícího zválenou a zdupanou travu tam, kde bizoni spočinuli naposledy. Jen vlk zůstává, hledí přímo na Johna, bez výrazu, ale oči má živé, sleduje ho.

Když se konečně zvedne a odkluše směrem, jímž odletěly drony, John se roztřepe a naskočí mu husí kůže. V Yellowstoneu je dnes třicet osm stupňů, minimálně třicet osm, ale jak se John rozklepe, nedokáže přestat, dlouho ne, dokud nad strachem zase nepřevládne hněv.

Ten hněv mu říká, že dřív nebo později bude muset nastražit bombu.

Dělá to tak už pět let. Kamkoli se vydá, hledá, kde by udělal díru do hráze nad vyschlým řečištěm, strhl navijákem na pickupu protierozní bariéry zpevňující zatáčky autostrád, vyrval ze škarpy plné odpadků drátěný plot. Vykuchaná města, tisíce kilometrů prázdného betonu, který pro nic a pro

nikoho zabírá zemi — tenhle úkol nikdy neskončí a zřejmě ničemu neposlouží, ale John ho přesto plní, přesvědčen, že příroda si dokáže vzít zpátky, co jí lidé vzali, stačí jí dát odrazový můstek.

Tak to John chce, kvůli tomu se přidal ke Cal: navrátit na Západ divočinu, začít bořením lidských ruin.

Dálnice z Yellowstonu na jih je úředně uzavřená a teoreticky vyklizená, asfalt popraskaný, ale sjízdný, automobil poskakuje, ovšem nezpomalí. Na korbě se veze materiál na improvizovanou výzbroj: pytle dusičnanu amonného na hnojení, kanystry benzínu, zapomenuté rozbušky, nakradené tyčky tovexu. Trhaviny z fosilních paliv mají odstranit následky fosilní ekonomiky, rozbít infrastrukturu opuštěnou ve chvíli, kdy se všechno na západ od Mississippi proměnilo v Obětovanou zónu, kdy nuceně evakuovali půl země, aby Američané mohli spokojeně žít jinde.

Všechno, co by šlo ještě použít, chce John zničit. Kdyby za sebou nechal ocel k dalšímu zpracování, jen by z ní lidé vyrobili něco jiného, novou stavbu, nový stroj. John si nepřeje další stroje, další telefonní sloupky a větrné turbíny zapíchané do krajiny. Chce, aby vzácné minerály a nevyčerpaná ropa zůstaly pod zemí, aby voda tekla jen tam, kam si sama přeje. Konec neregulované a neomezené těžby, konec ochrany přírody na jednom místě, aby se jinde mohlo expandovat.

Prchá Wyomingem přes Pinedale, Boulder, Farson, Eden, Reliance: pusto, pusto, pusto, pusto, pusto. Kdekoli narazí na zavřenou čerpací stanici, přesvědčí se, že podzemní nádrže jsou prázdné, a pickupem zporáží stojany. Jinak se ale hlučce vyhýbá a jede na solární pohon, aby předešel střetu s případnými nervózními domorodci, kteří odmítli Obětovanou zónu opustit nebo se sem vplížili zpátky.

Pozdě odpoledne už se plouží předměstím Rock Springs, pročesává prostor mezi vyčerpanými vyprahlými poli a zhasnutými reklamními poutači rychlého občerstvení, až uvidí znamení, o němž si nalhával, že je nehledá: šipku s číslem nastříkanou oranžovým sprejem na zdi vypáleného motoristu. Zaparkuje za ním mezi odpadky, zhasne motor a nechá ho dotíkat. Stáhne okýnka a naslouchá, není slyšet ani hmyz, ani lidské hlasy, jediný zvuk vydává horký vítr. Kolik měsíců už nenarazil na takhle čerstvý vzkaz? Promne si oči, protáhne ramena ztuhlá z cesty, otevře dvířka a jde se podívat důkladněji. Rukopis čmáranice na zdi by poznal kdekoli, dvoumetrové oranžové číslice musela nastříkat Cal, šipka pod nimi Johna posílá čtyřicet pět kilometrů na východ, i když ukazuje na západ: jak Cal ráda říká, někdy stačí i ta nejjednodušší lest.

John podupává špičkou, prohlíží okolní budovy, vzdálený obzor. Znovu naslouchá: nic a nikdo, jen prach ve větru a zdálky skřípot rezavějícího železa. Teď nikdo, ale nedávno tu byla Cal. Cal ho chce vidět, volá ho zpátky k sobě.

Na další cestě zrychlí, jede po suché hlíně vedle silnice, rozpraskané stejně jako beton. Poslušen vzkazu opouští dálnici, po vyjetých cestách projíždí přes další mrtvé farmy, mezi poli kdysi osetými ječmenem, pšenicí a kukuřicí, teď zdusánými v tvrdý jíl probodaný popadanými větrnými turbínami, z nichž většinu nepokácely lidské ruce, nýbrž nepředvídatelně bouřlivé počasí. Kilometry ubývají a už je vidí: několik číslic a šipku nesprávným směrem, tentokrát na ohnuté lopatce skácené turbíny.

Další vzkaz najde dvacet kilometrů severovýchodně, přesně jak ho směrovka navedla, a pokyny ho vedou kolem dalších nedávno vypálených fleků infrastruktury, povalených drátěných plotů a kusu dálnice rozbité sbíječkou, aby

neodolala erozi. Nasprejovaná čísla jsou stále nižší, nápisy čím dál menší, až se západem slunce úplně zmizí. Je blízko. Ví, po čem se má dívat, i když na to už není dost světla. Zahne na silničku, která ho zve na sever, a po polní cestě k východu dojede ke skořepině selského domu vedle zachovalé stodoly. Zaparkuje pod holým dubem, prohrábne si vlasy, špinavýma rukama odrhne spálený obličej. Když teď stáhne okýnko, uslyší zpoza oprýskané stodoly kovové údery. Jde za nimi a najde Cal ohnutou pod kapotou šedivého džípu, na širokých ramenou se jí rýsují svaly.

Cal nechá práce a opatrně odloží klíč na zamaštěný blok motoru. I když nic nedělá, vyzařuje z ní nespoutaná energie, ztělesněná prudkost ve vojenských kalhotách a nátělníku. „Nazdar, kozle.“ Ani se k němu neotočila.

John ji neviděl několik měsíců, ještě déle si nebyl jistý, jak mu oplatí jeho náklonnost, jak jí on oplatí tu její. Přistoupí k ní zezadu, napodobí její postoj, položí dlaně na kraj haubny vedle jejích, téměř se jí dotýká pánví, ale jen téměř. Cal pod ním strne, ve střehu, napjatá, ale ne nervózní; John cítí motorový olej a stopy trhaviny, její pot, svůj pot. Pokládá ruce na její a ví, že než se jich dotkne, Cal se pohne. Otočí se vstříc jeho hubenému tělu, svaly na ní jen hrají, přísaje se k němu, zuby mu drtí rty, povalí ho na zem, prudce ho zasedne, nemalou vahou ho přišpendlí k hlíně právě tak, jak doufal.

C-432

Země resetovaná

C-432 myšlenkou pobídne průsvitnou fotovoltaičkou bublinu vpřed, loď vypluje z temného hangáru v plazidle a snese se na zmrzlou krustu Ledu. Venku si zastíní oči proti slunci, jehož bledý svit se odráží a násobí s každým metrem monotónní krajiny, jiskrné bílé roviny donekonečna se táhnoucí pod nízkým příkrovem těžkého bílého nebe; nic než běl nikdy nepoznal, všechny životy, které si pamatuje, prožil ve výšinách téhož glaciálního šelfu.

Když se dostane mimo stín plazidla, dvakrát si klepne na pravý spánek hned pod první utaženou spirálou pravého rohu. Po tom dotyku zabarví klenutý skleněný trup bubliny projekce, obohatí mu výhled o pestré značky. Každá z nich označuje vstup Dolů, místo, kde sestoupil některý jiný C, hlasy zbytku mu v hlavě vypočítávají, co tam oni předchůdci našli, v hlubinách věčně skrytých a pomačkaných a jen občas znovu odhalených neustále postupujícím ledovcem, jehož nesmírná nepokojná tíže pod sebou už dávno pohřbila někdejší svět, dnes dobitý a zohýbaný v postupně mizející vrstvu rozpadlých trosek.

Led postupuje jako jednolitá masa, ale ta masa není homogenní. Povrch tvarují srážky a eroze, vespod ho ale tvoří mnoho zmrzlých ploch, šelfy na sebe nesmírnou silou tlačí, ledová tektonika způsobuje zlomy a rozštěpy, vzduch proniká do nových a nových trhlin, jejichž zubaté stěny občas spadají do nejzazších hlubin. Bublina se žene proměnlivou krajinou, C vyhlíží skrze její oblou stěnu ven, virtuální značky ubíhají dozadu, loď bez odporu pokračuje po trase, která se

rychlostí světla přenáší z příčle v jeho šíji ke skrytým repulzorům udržujícím plavidlo ve vzduchu. Třicet kilometrů od plazidla sensorium bubliny hlásí poplach: o pár kilometrů dál našlo novou trhlinu s možností stabilního přístupu. Cestou k ní C probere vzpomínky zbytku a v záznamech bubliny hledá předchozí sestupy v této oblasti — to, že se trhlina otevřela nedávno, ještě neznamená, že poblíž nebyla jiná, dnes zhroucená, do které sestoupil jiný C. Nový vstup Dolů je vítaný objev, ale nemůže naslepo prozkoumávat už jednu probrané trosky.

Sestup pod Led není nic všedního, každá minuta Dole představuje tak velké ohrožení života, že C nesmí riskovat neúspěch. Zbytek mu v hlavě hovoří jedním sraβάckým hlasem: nabádá k opatrnosti, bezpečnosti, zdrženlivosti, zbabělosti, i když konkrétní jednotlivé cykly nebyly vždy tak opatrníké. Dnes se C-432 nehádá. Prožil dlouhý cyklus, delší než většina z nich, ale není silnější ani chytřejší než jeho nedávní předchůdci, jen se víc vyhýbá nebezpečí.

Přes všechny úspěchy si C-432 dobře uvědomuje, že je ztělesněním úpadku: mysl jde dál cyklus za cyklem, ale na těle přibývá chyb. Zbytek si matně vybavuje jiná, lepší těla schopná zdolávat zlý kraj pěšky, tehdy měl C ještě hnědou srst obalenou špinavou břeckou, kůže pod ní černala omrzlinami, ale dala se nahradit, a to i předtím, než přišel epiderm z polymerů a plastů, neschopný cítit bolest jako pravá pokožka, neschopný se zhojit jako ona. C-432 má modrou srst tak řídkou, že ho před chladem neochrání, oblékne si tedy kabát vybledlý věkem a ošoupáním. Na chlupatý obličej nasadí ochranné brýle a natáhne si nalezené rukavice, které se mu zachytávají za plastinované drápy.

Sotva C opustí ticho bubliny, slyší, jak se kilometry mocná vrstva ledu ošívá a usazuje. Pod sebou má utajený

pohyb mrazu proti mrazu, zmrzlé vodní spousty, stlačené a popukané, vytvářející jak ledopády, které narušují krajinu, tak průchody ledovou krustou až Dolů do modromodré tmy. C se přiblíží k nové puklině a ozkouší její stabilitu, teprve pak z bubliny vytáhne přenosný naviják, usadí ho pouhých pár metrů od hrany a motorovými šrouby stroj zajistí.

Zatím C přežil všechny výpravy pod Led, podle toho, jak definujete „přežít“ a jak přesně definujete „C“. Vybavuje si víc sestupů, než se do jednoho života vejde, jednotlivé události slisované vlastní vahou dohromady, slepený sen o všech ztracených místech, kde byl.

Už teď v sobě nosí vzpomínky ze stovek cyklů; ale pokud si zpět přinese jen další vzpomínky, nebude to stačit.

C sestupuje. Upoutaný v postroji mačká nadměrečná tlačítka ovládání navijáku, neměnnou rychlostí se spouští na laně, kopyty lehce okopává stěnu pukliny. Když se okolo něj vytratí poslední zbytky odraženého světla, dopřeje si chvilku slepoty v temném lůně ledovce, než rozžehne čelovou svítilnu. Její úzký paprsek neosvítí o moc víc než ruku v rukavici, kterou mírní pohyby lana, visící kopyta a popruhy sedáku zaryté do chlupatých stehen.

C znovu stiskne tlačítko pro pohyb dolů, nahoře zapřede naviják. Paznehty dál pomalu šlape po nejbližší stěně praskliny, ta protější se vzdaluje, ztrácí se ve tmě. O dalších třicet metrů níž už kolem něj není žádný povrch tak blízko, aby odrazil světlo čelovky. Tahle puklina patří k nejvzácnějšímu a nejslibnějšímu typu, směrem dolů se rozšiřuje, nabízí hlubší sestup než ostatní. V této době je to šťastný nález, potřebný. V minulosti C někdy ani nemusel vstupovat do ledovce; ačkoli Led při své plochosti působil nehybně, obří pohyblivé

tlaky pod ním často vynesly na povrch balvany a zmrzlou hlinu, celé akry betonové drti a roztrhaných plastů a vzácně i pomačkaný ocelový vrak, ještě vzácněji i lepší nález, jednou dokonce seschlou mršinu neidentifikovatelného tvora, jehož hnědá mumifikovaná kůže se loupala jako papír, když ji C odtrhával od ledu. Ale v posledních letech — v posledních desetiletích — takové štěstí neměl. Povrch Ledu se na pohled nezměnil, ale kdysi hojná ložiska pod plazidlem začala nepopíratelně vysychat.

Naviják má na bubnu pět set metrů lana, ale C ze svého konce nemá jak zjistit, kolik mu zbývá. V puklině osvětlené jen lampou se vzdálenost odhaduje ještě hůř, vidění se omezuje na jediný paprsek světla, sluch na škrábání kopyt o kamenitý led, zafuněné ozvěny jeho dechu, zalykavé zurčení vody uvnitř ledovce, která volně protéká pod zamrzlým povrchem. Klesá, dokud mu najednou neuhne i bližší stěna; volně visí, roztáčí se v sedáku. C zpanikaří, vykvikne, zvuk se odráží od neviditelného ledu. Volnou rukou sevře lano, až se přestane točit. Vzápětí pokračuje v sestupu, metr za metrem se propadá do mrazivého neznáma.

Za jak dlouho něco nahmátne kopyty? C nedovede odhadnout dobu klesání, může jen čekat, až skončí. O něco později se mu zespodu vrátí trocha odraženého světla, potom kopyta vděčně spočinou na pevné zmrzlé zemi. Jednu nohu po druhé vysouká z postroje a odstoupí od lana, než se rozhlédne po prostoru, kterou objevil, po neporušené kapse zatuchlého vzduchu vláčené pod povrchem Ledu.

Jeskyňe je stísněná a nízká, ale když C prozkoumá tvar jejích stěn, sezná, že se k jedné straně zužuje jako trychtýř, protahuje k úzkému tunelu. Váhá u jeho ústí, poslouchá, jak rychle se mu vrátí odraz nervózního podupávání kopyt, utlučený neznámou délkou chodby. Na povrchu je Led všude

stejně rovný, prvek překvapení veškerý žádný, ba i nebezpečnoství jsou bezpečně známá; tady dole pod nesmírnou tíhou ledovce může C najít pohřbené a zmrzlé cokoli, povětšinou nepojmenovatelné, nerozpoznatelné, všechno však představující konec světa rozdrčeného napadrt' a rozvátého, namletého na nejjemnější částičky.

C má v srdci nejružnější obavy, ale jedna vládne všem: pokud se z tunelu stanou tunely, mohl by snadno zabloudit. Pokud zabloudí a nenajde cestu zpátky k lanu, pak Dole umře.

Za každou cenu, ať bude sebevážněji zraněný, nesmí zemřít mimo plazidlo.

Čelová svítlna sotva probíjí tmu, všechno vykresluje v odstínech šedi bez hloubky s výjimkou občasného zajiskření zrnka prachu polapeného paprskem. O kus dál se tunel svažuje níž a na stranu do křivolaké praskliny; zjevně je ve předu nějaká překážka, nepoddajný zátaras, který Led nedokázal odsunout. C má v jedné ruce cepín, druhou co chvíli zvedne do paprsku čelovky, protože vidět rukavici je lepší než vidět jen další tmu. Zima v tunelu má velikou sílu. Jeho dech kondenzuje a namrzá, kůže ho bolí a potom pálí, bolestivé mravenčení se zakusuje ještě hloub do svalů a kostí.

I když se má tolik na pozoru, první známky pohřbené biomasy odhalí ne očima, ale kopyty a nepřipraven se skutálí vpřed tunelem. Když se vrátí, najde kořeny trčící ze země jako vylézající červi, některé jsou tlusté jako jeho předloktí, v dřevěném stisku svírají vylámané kameny, zaseklý štěrk a nalepenou hlínu. Není to ani tak strom jako pařež hlavou dolů, v jeho blízkosti ale C nachází známky dalšího pohřbeného dřeva zmrzlého na kámen. Obejde odhalené kořeny a posvítí tam, odkud přišel. Jak daleko to má k lanu, k navigáku, k volnému povětří? Jakmile se od něj jednou vydá pryč, je těžké to odhadnout.

Uhodit do ledu znamená koledovat si o malér — tunel se může zhroutit, puklina zkolabovat —, ale jestli má C někam pokročit, musí s sebou vzít tolik dřeva, kolik unese. Ožene se cepínem po kořeni tam, kde vyrůstá z kmene. Úder mu projede rameny, ale led se ani nehne. Čeká, naslouchá. Když se nic neděje, sekne znovu. Riziko je nesmírné, ale případná odměna značná; pokud dokáže vykopat kořeny, pokud pod nimi najde větší část stromu, pokud všechno dopraví do plazidla. Při práci zbytek vzpomíná: před dávnými lety jiný C našel celé políčko podobných pahýlů na dně nedávno otevřené trhliny, trvanlivé poruchy tak široké, že její obsah šlo katalogizovat z povrchu. Nejlepší nález za tučt cyklů, tolik biomasy, že následující C byl vylepšenou verzí svého předchůdce, vzácným popřením entropie řídící jejich četné navrstvené životy.

Kořeny jsou zatvrzele nepoddajné i překvapivě křehké, napřed vzdorují, pak se rozpadnou. Každý kousek se hodí, každou třísku stojí za to odnést. C vytáhne z ruksaku umělohmotnou celtu a nakládá na ni všechno, co se mu podaří vydobýt z ledu. Obkope kořenový bal a vidí, že kmen sahá hluboko, že dole je stromu víc, snad i víc *stromů*. Ledovec dovede na své cestě sebrat všechno, a jestli nabral les...

Hamižnost mu svírá žaludek, zamlžuje mu mozek. Led pod paznehty natává, tělesné teplo a tření kroků utvářejí povláček tekuté vody, každý další pohyb je o to nebezpečnější. Když je celta tak těžká, že ji skoro neutáhne, přehne cípy přes převzácné dřevo a sešněruje nerezová oka nylonovým lankem.

Tolik tu toho necháváme, stěžuje si zbytek, ale zůstat mimo plazidlo po setmění není bezpečné, teplota je v noci mnohem nižší než přes den, průsvitná fotovoltaická bublina bez slunce daleko nedopluje. C pospíchá, těžký náklad mu

drtí páteř, paznehty podkluzují. Do kaverny s lanem se dohrabe nahrbený, sípe. Roztřesenýma rukama znovu stáhne čtyři cípy cely k sobě a oky provlékne karabinu zavěšenou pod jeho postrojem.

Ukšíruje sám sebe, sevře ovládání a stiskem tlačítka zahájí výstup. Náklad se vznáší pod ním, těžký vak se otáčí ve vzduchu. Když dospěje k horní stěně pukliny, oddechne si, protože ledová zima pod tápajícími kopyty je mnohem lepší než nejistota volného visu, jenže vtom se balík zachytí za osamělý výběžek hladké stěny, jeden na kost zmrzlý kořen se zasekl pod římsou, již si C nevšiml.

Zakleje a zablokuje tlačítko pro pohyb nahoru, aby balík vytrhl. Když to nepomáhá, zapře se kopyty o led, zakloní se, chytí spojené cípy plastové cely a zabere silou vlastních nohou. Plast mu ale z rukavic vyklouzne, vytře si tedy ojíňený vnitřek brýlí a rukavice odloží. Zaryje do cely drápy, nabere volné záhyby do pěstí. Pokrčí kolena, odrazí se od stěny, páčí vlastní vahou: pokud se mu podaří škubnout dost silně, zmrzlý kořen by mohl prasknout a uvolnit zbytek.

Páčí, tahá, kope, vyskakuje, cítí, že zmrzlé dřevo začíná praskat — a celý balík se naráz vyprostí, když je C v nejzazším bodu odskoku od stěny. Setrvačnost jím smýkne, C ztrácí vládu nad situací, celta mu vyklouzne z rukou a její váha ho strhne stranou. Zhoupne se zpátky ke stěně, narazí do ní rohy. Srážka ho napůl omráčí, takže sotva vnímá, jak se ledem rozbíhá pavučina prasklin, vtom narazí i celta, druhý úder rozpraskanou stěnu rozbije, led nahoře se kvapem rozpadá, vyvrhuje krupobití kusů velkých jako pěst i střepů ostrých jako břitva.

Potom je slyšet jen jeho vyděšené funění a tření lana o pomalu se otáčející postroj. C krvácí v obličeji, bolí ho koleno, je celý potlučený a pořezaný. Sáhne nahoru, aby zastavil